

ПОСТМОДЕРНІЗМ VS ПОСТПОСТМОДЕРНІЗМ: СВІТОГЛЯДНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВІДМІННОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОГО БРИТАНСЬКОГО РОМАНУ)

Дроздовський Д. І.

Кандидат філологічних наук, науковий співробітник

<https://orcid.org/0000-0002-2838-6086>

Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України

вул. М. Грушевського, 4, Київ, 01001, Україна

drozdovskyi@ukr.net

У статті досліджено питання про визначення постпостмодерністських рис у романах, що репрезентують сучасний літературний процес Великої Британії. Наголошено на методологічних колізіях, що виникають під час вивчення сучасного літературного процесу з огляду на намагання літературознавців екстраполювати ключові явища постмодернізму на літературу, що прийшла на зміну цьому культурно-історичному періоду. Визначено, що на сучасному етапі функціонування літератури доцільно говорити передусім про зміни, що стосуються світоглядних і філософських параметрів роману, відповідно, характеристики постпостмодернізму доцільно виявляти не на поетологічному, а на світоглядному рівні шляхом аналізу мотивно-проблемних і тематичних комплексів, репрезентованих у художніх творах. Окреслено стилізову специфіку постпостмодерністського роману, детерміновану прагненням персонажів вийти на рівень осмислення реальності з раціональних позицій, які уможливають пошуки істини й трансцендентних сенсів. Визначено стратегії реактуалізації позитивістського мислення в сучасних британських романах, персонажі яких виявляють сцієнтистський підхід до сприйняття реальності, власного тіла, ідентичності, мислення тощо. Схарактеризовано принципи конструювання постпостмодерністського художнього наративу шляхом залучення до нього фактологічного матеріалу (щоденникові, енциклопедичні записи, нотатки, спогади та ін.), покликано інтенсифікувати шукання персонажів у площині сенсів, а не лише задля гри, властивої постмодерністським наративам. Запроваджено дискусію з дослідженням І. Кропивко щодо недоцільності розглядати сучасний літературний процес у категоріях постпостмодернізму. Окреслено новітні філософські дослідження («The Routledge companion to twenty-first century literary fiction», дисертація О. Павлова), у яких здійснено спробу систематизувати різні напрями, що визначають епістемологічну основу постпостмодернізму. Обґрунтовано потребу сучасної теорії літератури послуговуватися визначенням літературних явищ після 2000-го р. в категоріях постпостмодерністської парадигми.

Ключові слова: *постпостмодернізм, постмодернізм, сучасний британський роман, натуралізм, проблемно-тематичні комплекси постпостмодернізму, парадигма сенсу.*

Вступ. Визначення світоглядно-філософських, наративних, поетологічних рис постпостмодернізму належить до *актуальних* завдань сучасної теорії літератури. Подібне дослідження передбачає усвідомлення літературознавством змін у результаті чергування культурно-історичних епох відповідно до принципу маятника Д. Чижевського.

Постмодернізм є культурно-історичним періодом, який реалізував себе через систему характеристик, що так само представлені і в дискурсі літератури,

© Дроздовський Д. І., 2019

сформованому після 2000-го р. Розумію умовність межі «2000-й рік» для окреслення переходу постмодернізму в постпостмодернізм, проте в сучасних зарубіжних компендіумах на кшталт «The contemporary British novel since 2000» [1], «The Routledge companion to twenty-first century literary fiction» [2] саме цей рік трактовано як своєрідний (умовний) вододіл, як і 11 вересня 2001 р. — дату, що стала символічним позначенням кризи постмодерного світогляду й кризи політики мультикультуралізму.

Водночас експлікація в постмодернізмі ризому як структурно-поетологічного принципу організації художнього наративу робить постмодерністський твір потенційно відкритим для трансформованого функціонування в іншій культурно-історичній епосі, що приходить на зміну постмодернізму. У такому разі складно говорити про появу в постпостмодерністських романах принципово нових поетологічних рис, натомість відповідно до гіпотези дослідження постпостмодернізм реалізує себе наразі не стільки на поетологічному (через художні фігури), скільки на світоглядно-філософському рівні. Водночас специфіка авторської настанови, а також моделі світорозуміння детермінують потребу в новому стилі постпостмодерністського наративу, у якому відповідно до гіпотези дослідження відбуватиметься зменшення ролі іронії як ключового модусу сприйняття дійсності та актуалізація пошуків персонажів у царині смислової (сенсової) парадигми.

Отже, предметом дослідження є світоглядні параметри мислення персонажів британських постпостмодерністських романів, що, відповідно, зумовлюватимуть формування особливого стилю, реалізованого через набір ключових стильових настанов. Саме наявність нових стратегій інтерпретації дійсності та світосприйняття даватиме можливість говорити про реалізацію постпостмодерністських художніх принципів у дискурсі літератури.

Методи дослідження: герменевтичний, порівняльний, структурно-семіотичний.

Результати дослідження та їх обґрунтування. І. Кропивко, визначаючи специфіку постмодернізму на матеріалі польської та української літератур, відштовхується від концептуальних осмислень постмодернізму, представлених у працях Е. Сміта, Е. Гідденса та ін., у яких окреслено поняття «глобалізму» як одне з ключових для постмодерного світовідчуття й світогляду. І. Кропивко наводить цитату Е. Сміта про те, що глобальна культура «не приховує за собою національного коріння» [цит. за 3, с. 271]. Це саме поняття належить і до ключових у дискурсі, наприклад, британського роману після 2000-го р., що зазначено у відповідних новітніх компендіумах британського роману. «Сучасний літературний процес <...>, — як зауважує І. Кропивко, — усе більше підпорядковується наслідкам тенденції планетарного масштабу, а саме глобалізаційним процесам» [3, с. 271].

Концепція «глобалістості» передбачає розрив із національними ідентичностями й відчуття належності суб'єкта постмодерністського тексту до глобального світу, у якому відбувається стрімка взаємодія між різними сегментами, а персонажі творів уподібнюються до «номадичного мандрівника». Таке уявлення про концепцію «глобалізму», представлене в роботі І. Кропивко, потрапляє в суперечність з іншими міркуваннями дослідниці, коли йдеться про аналіз текстів, що репрезентують постмодерністську парадигму польської та української літератур. Зокрема, в монографії дослідниці йдеться про національну ідентичність і мотив національної травми, представлений у прозі О. Забужко. Аналізуючи «Польові дослідження з українського сексу» О. Забужко та «Хтивню» М. Вітковського, І. Кропивко наголошує на тому, що «центральна проблема обох текстів — проблема ідентичності. У першому випадку — національної» [3, с. 305]. Таким чином, виникає питання про те, яким чином заявлена в романі проблема національної самоідентифікації корелює з твердженням Е. Сміта про відмову від «національного коріння». Ідея національної вкоріненості не може корелювати з концепцією

глобалізму як відмови від національного. Напевно, саме тут і доцільно говорити про методологічну колізію, що виникає в результаті намагання дослідників розширити межі постмодернізму, утворюючи з цього явища щось на кшталт «Довгого Постмодернізму», подібно до «Довгого Середньовіччя» Жака Леґоффа. У такому разі практично ті самі принципи конструювання тексту можуть бути одночасно як маркерами й техніками постмодерністського письма, так і постпостмодерністського. Наприклад, до такої категорії належить гібридизація постмодерністського й постпостмодерністського роману, який долучає до свого простору щоденники, фактологічні матеріали, нотатки, енциклопедичні статті. На цьому акцентує також і І. Кропивко, накладаючи цю тенденцію на постмодерністську літературу. У творах, аналізованих у монографії дослідниці, справді натрапляємо на такі, що містять компоненти, які засвідчують «всєдність» самого тексту, так і гру з різними дискурсами (фіктивним і фактологічно точним). І. Кропивко визначає це як рису постмодернізму, проте подібні явища притаманні й постпостмодерністському британському роману, наприклад, «Дивний випадок із собакою вночі», де наратив представлений у вигляді щоденника, написаного юнаком-аутистом, «Хмарний атлас», «Угамуйте мене» та ін. У такому разі важливою видається художня інтенція авторів: те, задля чого вони інкорпують до своїх текстів фактологічні матеріали з енциклопедій або ж вибудовують твір як щоденник, у якому персонажі занотовують власні розмисли над інформаційними повідомленнями, узятими зі справжніх наукових видань. Подібна інтенція стирає межу між художнім світом і науковим текстом, оскільки роман доцільно трактувати як форму художньої репрезентації наукових ідей. «Він випив свою цикуту, і більше не буде болісних фантазувань. Ця думка теж була затишна, тож доки хімічні сполуки досягли мозку, Клайв підтягнув коліна до грудей і звільнився» [4, с. 36].

Повідомлення з медіа, представлені за допомогою іронії, маємо і в романі «Амстердам» І. Мак'юена, який було написано в 1998 р., тобто за два роки до межі «2000-й рік», яку все-таки пропонуємо вважати доволі умовною в літературознавстві. В «Амстердамі» відчутна постмодерністська іронія в описі контенту газети: «У «Місцевих новинах» був нарешті матеріал від наукового консультанта про антигравітаційну машину в Університеті Вельсу» [4, с. 42]. Або ж: «його добробут, його видавничча «імперія» залежать від невпинної експлуатації недоумкуватих: приховані числові шифри у Біблії віщують майбутнє, інки — родом з космосу; Священний Грааль, друге прищестя, третє око, сьома печатка, Гітлер живий і здоровий у Перу» [4, с. 68].

Сучасний роман після 2000-го р. оприявнює тенденцію до змінювання художнього й наукового/медійного (це зауважив іще Бруно Латур у праці «We Have Never Been Modern»), що є результатом розширення постмодерністської *всєдності*. Водночас долучення таких «фактологічних» елементів до тканини постпостмодерністського роману підпорядковано іншій меті: викликати довіру в реципієнтів до протагоніста (і в такий спосіб сформувати толерантне ставлення до «Іншого», яким, наприклад, у романі М. Геддона є юнак із синдромом Аспергера); наблизити пошуки персонажів у романі до таких, які переживають реципієнти в «реальній» реальності.

У будь-якому разі видається доцільним говорити про те, що досвід, який здобувають персонажі постпостмодерністських романів, пов'язаний із такою філософською категорією, як «життєсвіт» і психологічною та філософською категорією, як «смісл»/«сенс». Натомість «постмодерний карнавальний погляд на світ зруйнував усталену в модерному світі систему пошуку смислу як апеляцію до трансцендентних цінностей.

Крім того, І. Кропивко зауважує, що одна з «основних категорій постмодерністської літератури <...> постмодерністська чуттєвість <...> передбачає сприйняття себе і світу не раціоналістично, а емоційно, не в категоріях світоосмислення, а в категоріях світовідчування. Тому на передньому плані не

результат, а процес самоідентифікації» [3, с. 306]. Водночас у британських постпостмодерністських романах маємо приклади реактуалізації раціонального сприйняття дійсності, а окремі персонажі, як Кристофер у «Дивному випадку...» М. Геддона [5] узагалі не може сприймати реальності емоційно, вважаючи емоції людей однією з найбільших проблем, що призводить до порушення в комунікації. Оповідач роману «Амстердам» І. Мак'юена зауважує: «Він знав стільки людей, які померли, що в цьому нинішньому стані роз'єднаності був здатний побачити свій кінець як буденний — буревій похорону або кремації, яскравий рубець скорботи, що поволі стухає, бо життя котиться далі» [4, с. 41].

Письменники-постмодерністи звернулися до репрезентації світу на засадах іронічного мислення» [3, с. 195]. Наведена риса видається однією з центральних демаркаційних ліній в аспекті розрізнення постмодерністських творів від постпостмодерністських. Пошуки персонажами смислу (сенси) — у фізичній реальності і в трансцендентальному вимірі), репрезентація світу як простору, у якому потенційно закладено трансцендентальний смисл, який, проте, через обмеження мислення, досвіду та ін. наразі не може бути пізнаваним, визначають аксіологічну парадигму постпостмодерністського роману.

Важливо розуміти, яку мету ставлять перед собою автори, удаючись до уведення в текст роману «фактологічних» матеріалів (щоденників, спогадів, листів, енциклопедичних статей тощо). Якщо в парадигмі постмодерністської літератури йдеться про центральність принципу гри, то цей принцип уже не задовольняє постпостмодерністських персонажів, оскільки сконструйована художня реальність оприявнює як головний мотив пошуку сенсу, мотив виходу за рамки незнання й шляхом здобуття знань із царини науки, медицини тощо перехід на новий щабель у розумінні світу. «А що взамін? Гроші. Слава. Безсмертя. Це все — намагання заперечити випадковість, яка породила нас, намагання подолати страх смерті» [4, с. 99].

О.В. Павлов у докторській дисертації «Філософія культури в постпостмодернізмі: критичний аналіз» (Москва, 2019) вдається до розгляду різних напрямів, що прийшли на зміну постмодернізму (надмодернізм, космомодернізм, перформатизм, метамодернізм та ін.), визначаючи, що ці напрями доцільно розглядати як елементи постпостмодерністської парадигми. Об'єктом дослідження науковця є «філософські та соціально-теоретичні мови опису сучасної епохи після» [6, с. 12]. У дусі редакторів-укладачів сучасних компендіумів британського роману, О. Павлов використовує описову конструкцію «сучасна епоха після», де «після» відповідає англійському «beyond». Водночас дослідник послуговується поняттям постпостмодернізм, що фігурує в предметі дослідження. Розглядаючи різні теоретичні концепції й філософські напрями, що прийшли на зміну постмодернізму, дослідник звертається і до аналізу тих понять, які вітчизняна науковиця І. Кропивко розглядає в парадигмі постмодернізму: фронтір, фрагмент тощо. Крім того, О. Павлов звертає увагу на ще одну важливу наукову проблему, пов'язану з напрямом неомодернізмом. Ідеї, що репрезентують цей напрям, експліковані у працях Ю. Габермаса, А. Геллера та ін. [6, с. 21], проте некоректно зараховувати зазначених філософів до представників неомодернізму як напряму постпостмодернізму, що докладно розглядає дослідник у підрозділі «Фрагментація неомодернізму». Саме поняття «неомодернізм», як зауважує О. Павлов, запропонував історик Джефрі Александер для опису подій після 1989 року [6, с. 21]. Водночас зазначений підрозділ порушує питання про умовність межі 2000-го р. для періодизації постмодернізму й відмежування його від постпостмодернізму, що постає амальгамою різних течій і напрямів (принаймні наразі). Слушною видається теза про те, що генерування ідей цього напряму розпочалося ще в лоні постмодернізму, тому фактично говорити про чітке розмежування напрямів можливо передусім у світоглядно-філософському аспекті, коли є можливість реконструювати інтенцію автора й світогляд персонажів. Жанрові особливості роману не дають достатньо підстав для того, щоб зараховувати

твір до постпостмодернізму без урахування філософських параметрів художнього мислення. період постпостмодернізму розпочався з низки маніфестів, у яких було подано спробу окреслити розрив із постмодернізмом. Проте формування теоретичних постулатів випереджає розвиток літературного процесу; легше запропонувати маніфест, який постулює потребу в новому мистецтві, аніж утілити ці теоретичні постулати на практиці. Літературний процес Великої Британії після 2000-го р. показує цю складність і водночас потверджує думки літературознавців про те, що розширення тематичних блоків у сучасному романі дає можливість зафіксувати поступовий перехід до постпостмодернізму. Розвиток технологій і науки, поява нових соціополітичних і соціокультурних проблем (міграція, загроза планетарної небезпеки, формування появи до людей із особливим потребами, які за допомогою технологій можуть бути членами спільноти, які нічим не відрізняються від «здорових» індивідів, тощо) впливають на світогляд авторів, змушуючи їх вдаватися до розкриття в літературі нових тем, які мають особливу соціальну значущість. У такому разі інтенсифікується не стільки експериментально формальний рівень роману, скільки розширення мотивно-тематичних комплексів і проблемних ансамблів, які не були представлені в постмодерністському романі. Водночас загальносвітоглядною об'єднавчою платформою для напрямів постпостмодернізму є намагання подолати «безсенсовість» постмодернізму. Ця теза, яка потребує критичної рецепції, представлена в більшості маніфестів, які репрезентують поворот від постмодернізму. В. Франкл писав, що «нам потрібно підтримувати здорову філософію життя, щоб показати, що життя реально має смисл для кожної людини» [7, с. 309]. Редукціоністський підхід до людини оречевлює її, тобто прагне так поводитися з людиною, ніби вона просто *res*, річ» [7, с. 310].

Проблема взаємодії художньої дійсності з процесами і явищами, які мають місце в реальності (науковій, соціокультурній, технологічній тощо) оприявнюють іще одну важливу проблему в дискурсі постпостмодернізму, представлену такими «мікропроблемами»: акцентуація на реалістичних тенденціях письма, проблема постреалізму й натуралізму, відмова від традиційних художніх засобів. Автори постпостмодерністських романів фіксують реальність у максимально об'єктивованій формі, стираючи межі між світом художності й фізичної дійсності. Ба більше, йдеться про особливий постпостмодерністський світогляд, який передбачає пізнання краси через поривання в царину науки (фізики, хімії, нейронаук тощо). Зрештою, зауважує один із персонажів роману «Амстердам»: «Ми так мало знаємо одне про одного! Ми переважно сховані під водою, як айсберг, а суспільству помітний лише холодний і білий виступ» [4, с. 89].

Персонажі британських романів розглядають мистецтво як *нейрофеномен*, зрештою, подібна настанова сприяє інтенсифікації в художньому наративі термінів і понять медичного, астрофізичного характеру. Персонажі романів ставлять питання про красу й істину, але тепер осмислення цих явищ відбувається у філософському ключі, який поєднує наукову й художню репрезентацію дійсності. «Час відвойовувати музику в комісарів і час відроджувати в музиці колишню комунікативність, бо в Європі вона кувалася в гуманістичній традиції, що завжди визнавала загадку людської природи; час визнати, що публічне виконання — це «закрите причастя», і час визнати першість ритму, тону й елементарного характеру мелодії. Для цього ми мусимо виробити сучасне визначення прекрасного, не просто повторюючи стару музику, а це, у свою чергу, неможливо без розуміння «фундаментальної істини». <...> наша здатність «зчитувати» ритми, мелодії та чарівливу суголосність, як і наші унікальні людські здібності до вивчення іноземних мов, генетично зумовлені. Ці три елементи, виявлені антропологами, наявні в усіх культурах» [4, с. 32].

Питання про натуралізм було актуалізоване в новітніх дослідженнях модернізму, зокрема в роботах Є. Волощук. За словами дослідниці, «модерністи скористалися досвідом натуралістів у царині досліджень біофізіологічних чинників

людського існування, але трансформували зміст і масштаб відповідного складника концепції особистості, замінивши його позитивістський код кодом фрейдистським. Безпосереднім наслідком такого «перекодування» стало революційне розширення зони зображення фізіологічно-тілесного аспекту людського буття, наочним прикладом чого може служити «Улісс», настільки перенасичений темою тілесності, що сам автор визначав його як «епос людського тіла» [8, с. 49]. З огляду на те, що в парадигмі постпостмодернізму відбувається реактуалізація як модерністських, так і постмодерністських рис, доцільно розглянути наявність натуралістичних явищ, репрезентованих у сучасному британському романі.

Є. Волощук звертає увагу на інтенсивне представлення тілесності ще в модернізмі, зокрема ж деякі знакові твори цієї епохи можна схарактеризувати як «твір про тіло». Науковиця зауважує, що фізіологічно-біологічні аспекти пізнання людини вже не задовольняли модерністів, тож потрібно було розширювати об'єкт літературного вивчення. «Деякі складнішими видаються взаємини модернізму з натуралізмом. Модернізм відмовився від пропагандованої натуралістами емпірично орієнтованої моделі світосприйняття й пов'язаного з нею підходу до тексту як своєрідного художнього аналогу наукового дискурсу; він також демонтував ключову для модерністської літератури ідею соціально-біологічної детермінованої особистості. Місце цієї ідеї заступила концепція людини більш глибинних і універсальних вимірів — укоріненої, з одного боку, в метафізичній сфері, а з іншого — в царині несвідомого, людини, що існує в координатах, де «тут і тепер» (Дж. Джойс) дорівнюють «скрізь і завжди», а «миттєвість» дорівнює «вічності»» [8, с. 48].

Водночас саме увага літераторів до проблем тілесності дала можливість із часом розвинути цю дискурсивну практику. Відштовхуючись від тіла, автори заглибилися в психологічні аспекти персонажів, у представлення «життя свідомості», що, зрештою, й стало кроком уперед у модернізмі порівняно з натуралізмом. Проте вихід у простір «більш глибинних і універсальних вимірів» [8, с. 48] не нівелював тілесності, а лише показав вичерпаність цього питання на тому етапі розвитку антропологічних уявлень про людину, що мали місце в модернізмі. Постмодернізм не цікавиться проблемами тілесності, натомість у постпостмодернізмі доцільно знову повернутися до осмислення цієї категорії. Якщо в модернізмі соціально-біологічне, на думку Є. Волощука, протистоїть метафізичному, що загалом видається коректним, то в постпостмодернізмі ця проблематика існує в парадигмі метамодерністського *метакзису*, тобто відповідно до метафори «обидва-ніхто», репрезентованої в «Нотатках про метамодернізм» [9] Т. Вермюлена й Р. Ван ден Аккера або ж у праці «Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth after Postmodernism» [10] Т. Вермюлена й Р. Ван ден Аккера й Е. Гіббонс, яка приєдналася до течії метамодернізму.

Висновки. Персонажі постпостмодерністських британських романів в осмисленні дійсності й власного життя (зокрема, тіла, свідомості, пам'яті та ін.) прагнуть вийти у вимір метафізики і трансцендентальних сенсів, деконструйованих у постмодерністській літературі. Досліджено, що саме тілесність, біологічно-фізичні, актуалізовані ще в модернізмі, знову закони дають можливість здійснити «метафізичний стрибок». Окреслення тілесності, зіставлення виявів тілесності з тим, що потребує «ідеальної мови» на кшталт математики чи музики для пізнання, вирізняє постпостмодернізм як новий напрям, що прийшов на зміну модернізму.

Крім того, в романах акцентовано на питанні про те, як медіа здатні змінювати реальність, у який спосіб у медіадискурсі поєднано справжні досягнення науки й фейкові дані. Часто гібридизація цих явищ є настільки інтенсивною, що персонажі не здатні аналітично сприймати такі повідомлення, виявляючи симулякри. В романі «Амстердам» І. Мак'юена у властивому для постмодернізму іронічному ключі показано, як відбувається формування медіаконтенту в газеті. Проте репрезентація таких тем у постпостмодернізмі підпорядкована не лише мотиву гри, що пронизує соціальні структури й соціальні відносини, а й потребі встановити, що ж усе-таки

визначає сутність дійсності й життя, що має *смыслебуттєвий характер* і забезпечує можливість як встановлення правди, так і існування істини в антропологізованій дійсності постпостмодерністських персонажів. Нагадаю, що ідея антропоцену є однією з ключових у постпостмодернізмі, що представлено в новітніх компендіумах британського роману після 2000-го р.

Антропоцен — особливий тип дійсності, що існує як результат людських впливів і постійних модифікацій у результаті цивілізаційного втручання. Водночас таке втручання може бути як на технологічному рівні, так і на рівні медіаманіпуляцій тощо. Сучасна постпостмодерна дійсність уявляється як цілковито «конструйована» людиною. Антропоцен — термін на позначення окремої епохи, особливості якої відображені в літературі. Антропоцен як «стратегіграфічно відмінна від попередньої епохи (голоцена, що розпочалася приблизно 12 000 тому) доба» [2, с. 226] позначена своїми іманентними характеристиками й властивостями, зокрема «збільшенням ерозії; величезними викидами й пертурбацією циклів карбону, нітрогену, фосфору та інших елементів» ([2, с. 226], міркування про наведені риси в статті С. Солніка в «The Routledge companion to twenty-first century literary fiction» узято з: Заласієвич Дж. (Zalasiewicz J.), «The Working Group on the Anthropocene: Summary of Evidence and Interim recommendations, 2017, с. 56»).

Отже, в епістемологічному центрі антропоценних постпостмодерністських романів — зображення людини в її стосунках із природою. Увага сучасних британських авторів до антропоценної проблематики детермінована як соціокультурним контекстом (у 2019 р. одним із найпопулярніших понять стало слово «екологічний протест»), так і особливістю розвитку теоретичної думки, відображеної в площині екологічних (у Великій Британії частішим є уживання поняття «зелених») студій.

POSTMODERNISM VS POST-POSTMODERNISM: PHILOSOPHICAL DISTINCTIONS (ON THE MATERIAL OF THE CONTEMPORARY BRITISH NOVEL)

Drozdovsky D. I.

PhD in Philology, Academic Fellow

<https://orcid.org/0000-0002-2838-6086>

Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine

4, M. Hrushevskiy Str., Kyiv, 01001, Ukraine

drozdovskyi@ukr.net

In the paper, I spotlight the question about the determining the post-postmodern component in the novels that represent the contemporary literary process of the UK. The methodological conflicts that appear during the study of the contemporary literary process in the aspect of the attempts of literary scholars to extrapolate the key phenomena of postmodernism to the literature that has replaced this cultural and historical period is emphasized. It is determined that at the present stage of the functioning of literature it is expedient to outline first of all the changes concerning philosophical parameters of the novel; characteristics of post-postmodernism should be found not in the poetics but in the worldview of the protagonists by analyzing the motive and thematic units represented in the novels after 2000. The stylistic specificity of the post-postmodern novel determined by the intention of the characters to reach the level of comprehension of reality from rational positions, which makes possible the search for truth in the transcendental meanings, is emphasized. The emphasis relates to the semantic paradigm of the British post-postmodern novel. The strategies of positivistic thinking in the contemporary British novels, whose characters reveal a scientific approach to the perception of reality, their body, identity, thinking, etc., are determined. The principles of constructing a post-postmodern narrative

are formed by spotlighting factual material (diary, encyclopedic records, notes, memoirs, etc.) oriented to intensify the search for characters in the plane of meaning and not only for the purpose of the postmodern game. The discussion with I. Kropyvko about the inappropriateness of considering the contemporary literary process in the categories of postmodernism was introduced. The newest philosophical studies («The Routledge companion to twenty-first century literary fiction», A. Pavlov's dissertation) are outlined, in which an attempt was made to systematize different directions determining the epistemological basis of post-postmodernism. The necessity of the contemporary theory of literature to define the literary phenomena after the year 2000 in the categories of post-modernist paradigm has been explained.

Keywords: post-postmodernism, postmodernism, contemporary British novel, naturalism, problem-thematic units of post-postmodernism, paradigm of meaning.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The contemporary British novel since 2000; edited by James Acheson. –Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017. – 214 p.
2. The Routledge companion to twenty-first century literary fiction; edited by Daniel O'Gorman and Robert Eaglestone. – London-New York: Routledge, 2018. – 474 p.
3. Кропивко І. Українська і польська постмодерна проза (карнавал, фрагментація, фронтір): монографія / Ірина Кропивко. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. – 524 с.
4. Мак'юен І. Амстердам ; пер. з англ. О. Смольницької / Іен Мак'юен. – К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2017. – 224 с.
5. Геддон М. Загадковий нічний інцидент із собакою; [пер. з англ. А. Рогоза] / Марк Геддон. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. – 221 с.
6. Павлов А.В. Философия культуры в постпостмодернизме: критический анализ. Автореферат дисс. на соис. уч. ст. докт. філософ. наук, 2019 / А.В. Павлов . Режим доступу: https://iphras.ru/uplfile/zinaida/ROOTED/aspir/autoreferat/pavlov/Pavlov_avtoreferat_signed.pdf — Дата доступу: 10.08.2019.
7. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник: пер. с англ. и нем.; общ. ред. Л.Я. Гозмана и Д.А. Леонтьева / Виктор Франкл. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
8. Волощук Є. Духовні та естетичні засади модернізму (на матеріалі німецькомовних літератур) / Євгенія Волощук // Вікно в світ. Німецькомовні літератури. – 2006. – №1. – С. 46-76.
9. Vermeulen T., Van Den Akker R. Notes on Metamodernism / T. Vermeulen, R. Van Den Akker // Journal of Aesthetics and Culture 2.0. – 2010. – P.1-14.
10. Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth after Postmodernism : R. Van den Akker, A. Gibbons, T. Vermeulen (eds.). – London–New York, 2017. – 260 p.

REFERENCES

1. The contemporary British novel since 2000; edited by J. Acheson. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017, 214 p.
2. The Routledge Companion to the twenty-first century literary fiction; edited by D. O'Gorman and R. Eaglestone. London-New York: Routledge, 2018, 474 p.
3. Kropyvko I. Ukrainian and Polish postmodern prose (carnival, fragmentation, frontier): monograph. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 2019, 524 p.
4. Makiuen I. Amsterdam ; [per. z anhl. O. Smolnytskoi]. Kyiv: Vydavnycha hrupa KM-BUKS, 2017, 224 p.
5. Heddon M. The Curious Incident of the Dog in the Night-Time; [per. z anhl. A. Rohoza]. Kharkiv: Klub Simeinoho Dozvillia, 2016, 221 p.
6. Pavlov A.V. The Philosophy of Culture in Post-postmodernism: a Critical Analysis.

- Dissertation. 2019. Rezhym dostupu:
https://iphras.ru/uplfile/zinaida/ROOTED/aspir/autoreferat/pavlov/Pavlov_avtoreferat_signed.pdf — Accessed: 10.08.2019.
7. Frankl V. A human being in a search of meaning: per. s angl. i nem.; obshch. red. L.Ya. Gozmana i D.A. Leontyeva. Moscow: Progress, 1990, 368 p.
 8. Voloshchuk Ye. Spiritual and aesthetic principles of modernism (on the material of German literatures) // *Vikno v svit. Nimetskomovni literatury*, 2006, №1, P. 46-76.
 9. Vermeulen T., Van Den Akker R. Notes on Metamodernism // *Journal of Aesthetics and Culture 2.0*, 2010, P.1-14.
 10. *Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth after Postmodernism*: R. Van den Akker, A. Gibbons, T. Vermeulen (eds.). London–New York, 2017, 260 p.

Надійшла до редакції 20 липня 2019